

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúcu potreby trhu práce
3. Prijímateľ	SOŠ Jána Antonína Baťu, Námestie SNP 5, Partizánske
4. Názov projektu	Zvyšujeme kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z792
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Ing. Vladislav Gubka, PhD.
8. Školský polrok	01.02.2022-30.06.2022
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://sospe.edupage.org/a/zvysujeme-kvalitu-vzdelavania-a-odbornej-pripravy?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQxOSZzdWJwYWdlPTI%3D

Úvod

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy je vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety, odborný výcvik.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre vzdelávacie oblasti ISCED 3A.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Varianta klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia v rámci vzdelávacích oblastí platného ISCED 3, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),
- Vytvárať syntézu poznania.

Čitateľská gramotnosť ako prierezová téma naprieč vzdelávacími oblasťami SOŠ je dôležitým faktorom dosiahnutia primeranej úrovne deskriptorov **príslušnej kvalifikácie**, ktorú stredná odborná škola zastrešuje poskytovaním študijných / učebných odborov a ich zameraním.

Úspešná implementácia prvkov systému duálneho vzdelávania je v úzkom spojení s dosiahnutím primeranej úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov (deskriptory: samostatnosť, samostatná práca žiaka, porozumenie textu, schopnosť prijať zodpovednosť za svoju prácu, vytvoriť analýzu textu, syntézu údajov, práca s nesúvislým textom, primerane rozvinuté sociálne kompetencie).

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácií v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégia práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti, ktoré budú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedlia a štúdium odbornej literatúry,
- Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia.

Zrealizované stretnutia:

Február 2022– 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

marec 2022– 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Apríl 2022 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Z dôvodu núteného pozastavenia realizácie aktivít na projekte ako dôsledok vyčerpania poskytnutej zálohovej platby pre úhradu výdavkov tohto projektu neboli realizované zasadnutia PK v mesiacoch máj 2022, jún 2022.

Stručná anotácia:

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia– prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami:

- práca s odbornou literatúrou.
- Najnovšie metódy, techniky v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti,
- OPS, projektová výučba,
- Medzipredmetová výučba,
- Best Practice.

Kľúčové slová:

Čitateľská gramotnosť, kritické myslenie, zvyšovanie úrovne kľúčovej kompetencie, inovatívne metódy, organizačné formy, zdieľanie skúseností.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia- prierezové témy.

Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť má rozsiahly význam a odráža sa hlavne v kompetenciách človeka. Bez schopnosti a zručnosti prečítať akýkoľvek text by sa človek nedopracoval k žiadnym informáciám. Mnoho žiakov má nedostatky v čítaní a problémy s porozumením textu a to nielen na základnej škole, ale tento nedostatok často pretrváva aj na strednej škole. Tento fakt sa na vyučovacích hodinách prejavuje najmä pri samostatnej práci žiakov keď majú vypracovať úlohy a cvičenia zo samotnej učebnice, alebo z pracovného zošita a pri vypracovaní úloh, ktorých riešenie vyplýva z textu so zadaním úlohy. Cieľom aktivít, činností nášho klubu bolo nájsť dobrú prax, podeliť sa o OPS, ako zvýšiť úroveň čitateľskej gramotnosti žiakov a ich kritického myslenia.

Jadro:

Popis témy/problém

Problém:

Čitateľská gramotnosť je východiskovou kompetenciou pre všetky procesy vzdelávania každého žiaka. Má vplyv nielen na pochopenie prečítaného, ale aj na spôsob vyhľadávania informácií, výbere ich zdrojov, hodnotení, či použítí, ako aj v podávaní vlastných poznatkov. Na základe toho, čo vyžaduje čitateľská gramotnosť, nejde nespomenúť proces porozumenia textu a proces kritického myslenia. Tak, ako bolo už vyššie uvedené, a potvrdené meraniami PISA, stále pretrváva stav nižšej úrovne čitateľskej gramotnosti. Keďže ide o východiskovú kompetenciu pre ďalšie spôsobilosti vnímame túto situáciu za podstatný problém v komplexnom rozvoji žiaka.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Na základe našich zdieľania našej OPS, odporúčame výrazne zvýšiť zastúpenie projektovej výučby v edukačnom procese. Projektové vyučovanie je koncepcia, v ktorej je projektová metóda hlavnou metódou vyučovania a využívanie projektov tvorí prevažujúcu časť vyučovania. V súčasnosti sa široko využíva v rámci mnohých výchovných programov kde tvorí ich dôležitú súčasť.

Problémová metóda je jedna z efektívnych aktivizačných metód vyučovania, vzdelávania a výchovy. Podstata tejto metódy spočíva v zadaní problému alebo problémovej úlohy s cieľom aktívne odhaľovať a riešiť neznáme úlohy samotnými žiakmi. Žiak prostredníctvom tejto metódy objavuje nové zákonitosti, vzťahy medzi javmi, neobvyklé spôsoby riešenia a rozvíja tvorivé myslenie.

Projektová metóda je moderný spôsob vyučovania, ktorý zodpovedá všetkým požiadavkám na trvalé hodnoty a rozvoj tvorivých schopností. Pri tejto metóde žiaci plne uplatňujú všetky svoje schopnosti spôsobom, pri ktorom sa neodovzdávajú poznatky v hotovej forme a žiaci ich pasívne prijímajú, čo následne môže viesť k nesamostatnosti pri riešení problémov pracovných, ale i osobných. V rámci projektovej metódy sa orientujeme na činnosť žiaka a na proces jeho aktívneho učenia sa. Rozvíjame v nej myslenie žiakov, vzbudzujeme v nich záujem o poznávanie a rozvíjame praktické činnosti žiakov. Je to vyučovacia metóda, pri ktorej sú žiaci vedení k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním.

Aktívne učenie sme si charakterizovali participovaním – iniciatívou a tvorivou účasťou žiakov na učebnom procese a jeho obsahu, kooperáciou vyjadrenou interakciou a spoluprácou všetkých účastníkov tohto procesu, tvorivosťou, vyžadovaním divergentného myslenia, tvorivého riešenia problémov, spájaním racionálneho a intuitívneho myslenia a zážitkovým charakterom – je založené na skúsenosti, priamom kontakte s vecami, ľuďmi, prírodou, obsahuje uvedomovanie si vlastného prežívania a jeho reflexiu.

Počas stretnutí sme zdieľali dobrú prax, napríklad:

Korešpondencia: Použitie e-mailu: prierezová vyučovacia hodina.

Vzájomné dorozumievanie býva neoddeliteľnou súčasťou takmer každého projektu. Ak má byť písanie si výučbovou aktivitou, malo by mať nejakú základnú povinnú náplň.

Typickým príkladom tejto skupiny projektov je projekt E-mail Project.

V prípade projektu „E-mail Project“ si žiaci vymieňajú listy na nasledujúcich 7 tém: Ja a môj domov,

Školský systém v mojej krajine a moja škola,

Moje mesto,

Šport,

Podme sa rozprávať o kultúre,

Veci, o ktoré sa môžeme podeliť,

Oslavujeme.

Realizácia týchto projektov prebieha obvykle v nasledujúcich 7 fázach:

1. Rozbor témy so žiakmi,
2. Vypracovanie konceptu listu,
3. Konzultácie, oprava chýb,
4. Odoslanie listu,
5. Príjem listu od zahraničného eTwinningového partnera,
6. Potvrdenie príjmu,
7. Konzultácie obsahu došlých listov.

S projektami tohoto typu máme pri rozvoji čitateľskej gramotnosti a kreatívneho myslenia veľmi dobré skúsenosti. Predstavujú príjemné spiestrenie vyučovacích hodín cudzích jazykov, zvyšujú možnosti poznávania iných európskych krajín, ich ľudí, umenia, kultúry, atď. Navyše žiaci si hravou formou rozširujú svoju slovnú zásobu, učia sa komunikovať so zahraničnými rovesníkmi, vymieňať si s nimi svoje názory na zaujímavé témy.

Ukážka ďalšej dobrej praxe, ktorú odporúčame realizovať a vytvárať alternatívy:

Príklad kooperatívnej úlohy rozvíjajúcej čitateľskú gramotnosť:

Milan Rúfus: báseň *Apropo človek* zo zbierky *Čakanka*

„po celý život sa pýtam, kto si vlastne? (komplikované zvieratko?)“

Úlohy pre učiteľov: rozdeľte nasledujúce úlohy pre žiakov podľa náročnosti kognitívnych procesov učenia sa využívaných pri riešení úloh. Zadania úloh boli vytvorené k umeleckému textu.

Hviezdoslav: *Čo je človek? – Pred tou hádkou.*

1. Zapamätanie
2. Porozumenie
3. Aplikácia
4. Analýza
5. Syntéza/Hodnotenie

F. Tvorivosť

1. uveďte názov básne a autora umeleckého textu, ktorý ste prečítali.
2. napíšte 2 vety, ktoré sú pre vás z básne najzaujímavejšie.
3. diskutujte vo svojich skupinách o obsahu prvej strofy básne.
4. použite vo vete to slovo z básne, ktorého obsah ste doteraz nepoznali.
5. vysvetlite a odprezentujte 3 záverečné verše básne.
6. použite metódu skladanie textu a spoločne so spolužiakmi čítajte s dôrazom na interpunkčné znamienka prvú a tretiu strofu básne.
7. uveďte aspoň 3 podstatné mená, ktorými autor v básni pomenúva človeka.
8. podčiarknite v umeleckom texte slová, ktorých význam je podľa vás potrebné pred analýzou básne bližšie vysvetliť. Svoj výber zdôvodnite spolužiakom
9. vyjadrite vlastnými slovami (5 viet) obsah 1. strofy básne.
10. vyjadrite vlastnými slovami (5 viet) obsah 3. strofy básne.

Odporúčame vyššie uvedené metódy a úlohy k implementácii do pedagogického procesu.

Odporúčame väčší podiel tvorby štruktúrovaného textu vo vyučovaní:

Prejavom rozvinutých komunikačných kompetencií je to, že žiak je schopný porozumieť textu a sám dokáže produkovať štruktúrované texty. Sociolingválne kompetencie sú náročné na preukázanie spôsobilostí žiaka v procese spoločenskej determinácie pre jednotlivé formy

komunikácie. Príkladom dosiahnutia primeranej úrovne tejto spôsobilosti je vytvorenie štruktúrovaného textu rešpektujúceho zásady kritického myslenia, založeného na téze a podporeného logickými argumentmi. Esej je univerzálnym nástrojom odbornej formy komunikácie, v ktorej žiak preukáže aj ďalšie dôležité spôsobilosti, ktoré získal nielen vo formálnom, ale aj v neformálnom prostredí. Esej predstavuje nástroj k medzi-predmetovej výučbe, nakoľko žiak vytvára vlastný pohľad k téme na základe skúseností, ktoré získal z rôznych vedeckých obsahov zapracovaných do predmetov.

Za problém považujeme nízku úroveň aplikácie eseje do edukácie a využitie potenciálu tohto nástroja medzi-predmetovej výučby.

Aplikáciou eseje do edukácie podporíme kreatívne myslenie žiaka. Esej aktivizuje všetky úrovne myslenia v rámci Bloomovej taxonómie od získavania informácií, ich spracovania – porozumenie, cez aplikáciu až po hodnotiace posúdenie tézy. Vo výučbe aplikujeme tento prístup u žiakov 3.ročníkov a žiaci dosahujú zlepšenie nielen v gramatickej zložke jazyka, ale aj v štylistike, v rozvoji slovnej zásoby a v písomnej komunikácii. Chceme podčiarknuť, že aplikácia tohto nástroja prináša výsledky aj u žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Žiaci sú motivovaní k tvorivej práci, pri tvorbe eseje používajú metódy: 5W, opisný výskum, filter kľúčových slov.

Faktory, ktoré spôsobujú, že uvedený nástroj nie je vo vyššej miere aplikovaný do edukácie sú podľa nášho zdieľaného názoru tieto:

- nedostatok skúseností s takto vedenou štruktúrou vyučovania,
- nedostatok zdrojov, odborných publikácií o tvorbe eseje / tvorivom písaní,
- vyššia časová náročnosť na hodnotenie žiackych prác.

Odporúčame pokračovať v pláne činností pedagogického klubu a ďalej zvyšovať úroveň čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Ing. Vladislav Gubka, PhD.
12. Dátum	29.4.2022
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Katarína Hartmannová, MBA
15. Dátum	2.5.2022
16. Podpis	